

2025/1014

26.5.2025

DECYZJA KOMISJI (UE) 2025/1014

z dnia 16 maja 2025 r.

w sprawie przyznania Królestwu Hiszpanii odstępstwa od niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 w odniesieniu do Balearów

(notyfikowana jako dokument nr C(2025) 3174)

(Jedynie tekst w języku hiszpańskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 64,

uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE ⁽²⁾, w szczególności jej art. 66,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA I ZAKRES DECYZJI

- (1) W dniu 23 listopada 2020 r. Królestwo Hiszpanii („Hiszpania”) przedłożyło Komisji wniosek o odstępstwo („wniosek”) w odniesieniu do położonych poza półwyspem terytoriów Wysp Kanaryjskich, Balearów, Ceuty i Melilli (łącznie „NPT”, ang. *non-peninsular territories*) zgodnie z art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 66 dyrektywy (UE) 2019/944.
- (2) We wniosku zwrócono się początkowo o odstępstwa od art. 8 i 54 dyrektywy (UE) 2019/944 oraz od art. 3, 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4 oraz art. 9, 10, 11, 14–17, 19–27 i 35–47 rozporządzenia (UE) 2019/943. We wniosku nie określono czasu trwania odstępstwa, o które wniesiono.
- (3) W dniu 18 marca 2021 r. Komisja opublikowała wniosek na swojej stronie internetowej i zachęciła państwa członkowskie i zainteresowane strony do przedstawiania uwag do dnia 30 kwietnia 2021 r.
- (4) W dniach 17 sierpnia 2021 r. i 16 grudnia 2021 r. Komisja zwróciła się do Hiszpanii o dodatkowe informacje na temat wniosku. Hiszpania udzieliła odpowiedzi w dniach 4 października 2021 r. i 17 stycznia 2022 r. W kolejnej odpowiedzi Hiszpania zmieniła zakres swojego wniosku o odstępstwo w następujący sposób:
 - wniosek o odstępstwo od art. 8 dyrektywy (UE) 2019/944 wycofano w odniesieniu do wszystkich NPT;
 - wniosek o odstępstwo od art. 54 dyrektywy (UE) 2019/944 wycofano w odniesieniu do Balearów i Ceuty;
 - Hiszpania zawarła nowy wniosek o odstępstwo od art. 40 ust. 4–7 dyrektywy (UE) 2019/944 w odniesieniu do wszystkich NPT;
 - wniosek o odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. d), f), g), h), i), l), m) oraz q) rozporządzenia (UE) 2019/943 wycofano w odniesieniu do wszystkich NPT;
 - Hiszpania wycofała również wniosek o odstępstwo – w odniesieniu do wszystkich NPT – od art. 16 ust. 1 i 2, art. 20 ust. 1 i 2; art. 21 ust. 1–6; art. 22 ust. 1, z wyjątkiem lit. f) i h); art. 22 ust. 4; oraz art. 35–47 rozporządzenia (UE) 2019/943;

⁽¹⁾ Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54 ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁽²⁾ Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

- Hiszpania określiła ograniczony czas obowiązywania wnioskowanego odstępstwa dla Balearów i Ceuty do czasu skutecznej integracji tych terytoriów z Hiszpanią kontynentalną (której nie przewiduje się przed 2030 r.).

- (5) Niniejsza decyzja powinna obejmować wyłącznie Baleary, ponieważ dnia 8 grudnia 2023 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie złożonego przez Hiszpanię wniosku o odstępstwo dotyczące NPT w odniesieniu do Wysp Kanaryjskich ⁽³⁾, a wnioski o odstępstwo dotyczące NPT złożone przez Hiszpanię w odniesieniu do Ceuty i Melilli zostaną uwzględnione w odrębnych decyzjach.

2. BALEARY

System elektroenergetyczny i rynek energii elektrycznej na Balearach

- (6) Baleary tworzą łącznie jeden system wzajemnie połączony (Majorka, Minorka, Ibiza i Formentera). Według Hiszpanii zużycie na Balearach w 1996 r. wyniosło poniżej 3 000 GWh (2 856 GWh, według danych pomiarowych odbiorców) ⁽⁴⁾. W 2023 r. roczne zużycie na Balearach wyniosło 6 047 GWh, z czego 8,7 % (tj. 526 GWh) zostało pokryte z odnawialnych źródeł energii ⁽⁵⁾.
- (7) Do 2012 r. system Balearów był odizolowany od systemu elektroenergetycznego Hiszpanii kontynentalnej. W przeszłości na Balearach funkcjonowały dwa systemy elektroenergetyczne („Majorka-Minorka” i „Ibiza-Formentera”) o mocy odpowiednio 1,9 GW i 0,3 GW. Pod koniec 2012 r. kabel połączył system elektroenergetyczny „Majorka-Minorka” z systemem Hiszpanii kontynentalnej za pomocą połączenia wzajemnego o mocy 400 MW, podczas gdy system elektroenergetyczny „Ibiza-Formentera” pozostał wydzielony. Od grudnia 2018 r., po uruchomieniu kabla łączącego Majorkę z Ibizą, kabel ten połączył obecnie zintegrowany system elektroenergetyczny Majorka-Minorka-Ibiza-Formentera z systemem Hiszpanii kontynentalnej ⁽⁶⁾. W 2023 r. około 24 % zapotrzebowania Balearów na energię elektryczną było pokrywane dzięki połączeniu kablem ⁽⁷⁾.
- (8) Na podstawie zarządzenia ministerialnego TEC/212/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. plan sieci przesyłowej energii elektrycznej na lata 2021–2026 przewiduje drugi kabel łączący system elektroenergetyczny Balearów z Hiszpanią kontynentalną. Przewiduje się, że połączenie kablem zostanie uruchomione do 2030 r. (najlepsze szacunki przedstawione przez Hiszpanię na 2029 r.) i pokryje do 65 % dostaw energii elektrycznej z Balearów ⁽⁸⁾.
- (9) Według Hiszpanii w czerwcu 2021 r. Baleary posiadały zainstalowaną moc wytwórczą na poziomie 1 999,4 MW, z czego 91 % (1 819 MW) stanowiła produkcja energii cieplnej (głównie turbiny gazowe w cyklu kombinowanym po zamknięciu dwóch elektrowni węglowych), a pozostałe 9 % (180,4 MW) to wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych. W tym kontekście Hiszpania wyjaśnia, że niższy wskaźnik udziału energii ze źródeł odnawialnych w NPT w porównaniu z Hiszpanią kontynentalną wynika głównie z ograniczonej przestrzeni geograficznej dostępnej dla nowych zdolności wytwórczych, większych potrzeb w zakresie sterowalnych mocy wytwórczych oraz ograniczonej dostępności instalacji magazynowania energii.
- (10) Hiszpania zauważa, że Baleary charakteryzują się niewielkim rozmiarem rynku, co uniemożliwia im czerpanie korzyści z ekonomii skali występujących w systemie elektroenergetycznym Hiszpanii kontynentalnej. Hiszpania twierdzi również, że system Balearów ponosi wyższe koszty paliwa. Ich historycznie uwarunkowana izolacja powoduje również większe zapotrzebowanie na zainstalowaną rezerwę mocy.

⁽³⁾ Decyzja Komisji (UE) 2024/560 z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie przyznania Królestwu Hiszpanii odstępstwa od niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 w odniesieniu do Wysp Kanaryjskich (Dz.U. L, 2024/560, 15.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj>).

⁽⁴⁾ Zob. rys. A1.1 w załączniku I do dokumentu Red Eléctrica z 1997 r. *Informe del Sistema Eléctrico español: PORTADA.eps (Convertido)-1 (ree.es)*.

⁽⁵⁾ Evolución demanda | Informes del sistema.

⁽⁶⁾ Zarządzenie ministerialne TEC/1172/2018 z dnia 5 listopada w sprawie ponownego zdefiniowania wydzielonych systemów elektroenergetycznych na położonym poza półwyspem terytorium Balearów: Orden TEC/1172/2018, de 5 de noviembre, por la que se redefinen los sistemas eléctricos aislados del territorio no peninsular de las Illes Balears y se modifica la metodología de cálculo del precio de adquisición de la demanda y del precio de venta de la energía en el despacho de producción de los territorios no peninsulares. (boe.es).

⁽⁷⁾ Evolución demanda | Informes del sistema.

⁽⁸⁾ Zob. wersja ostateczna zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030, 211d83b7-b6d9-4bb8-b084-4a3bfb4cad3e_en.

- (11) Hiszpania zauważa ponadto, że prawie wszystkie elektrociepłownie na Balearach bezpośrednio lub pośrednio należą do Endesa S.A. W związku z tym, nawet jeśli coraz większy rozwój odnawialnych źródeł energii ułatwia wejście na rynek konkurującym przedsiębiorstwom, Endesa S.A. będzie nadal produkować większość energii elektrycznej na tym terytorium położonym poza półwyspem.
- (12) Według Hiszpanii te cechy rynku prowadzą do wyższych kosztów produkcji energii elektrycznej w porównaniu z Hiszpanią kontynentalną oraz powodują, że nowe przedsiębiorstwa nie są zainteresowane wejściem na rynek. W rezultacie na Balearach nie rozwinęła się skuteczna konkurencja.
- (13) Ze względu na problemy związane z brakiem skutecznej konkurencji i wysokimi kosztami oraz pomimo krajowych środków przyjętych w celu wspierania konkurencji i wprowadzenia zachęt gospodarczych mających na celu zwiększenie wydajności operacyjnej instalacji i zmniejszenie kosztów wytwarzania Hiszpania twierdzi, że nie było możliwe stworzenie mechanizmu rynkowego identycznego z mechanizmem istniejącym w Hiszpanii kontynentalnej.
- (14) Hiszpania wyjaśnia ponadto, że energia elektryczna wytwarzana na wszystkich NPT, w tym na Balearach, jest wyłączona z systemu przetargowego na rynku Hiszpanii kontynentalnej. Systemy elektroenergetyczne NPT korzystają z mechanizmu pierwszeństwa gospodarczego przy dysponowaniu⁽⁹⁾:
- operator systemu szereguje elektrownie według wartości ekonomicznej w oparciu o koszty zmienne aż do pokrycia zapotrzebowania, biorąc pod uwagę ograniczenia techniczne i rezerwy niezbędne do zagwarantowania dostaw energii elektrycznej;
 - dysponowanie wiąże się z prognozowaniem tygodniowym, dziennym i śróddziennym, jak również z odchyleniami w czasie rzeczywistym. W systemie Balearów dysponowanie odbywa się z uwzględnieniem również maksymalną wymianę energii elektrycznej dostępną za pośrednictwem połączenia międzysystemowego z Hiszpanią kontynentalną;
 - strona popytowa (odbiorcy bezpośredni i dostawcy) powiadamia operatora systemu o godzinowym zapotrzebowaniu w systemach elektroenergetycznych każdego NPT;
 - po dziennym rozdysponowaniu strona popytowa kupuje energię po cenie równoważnej cenie stosowanej w systemie przetargowym w Hiszpanii kontynentalnej.
- (15) Według Hiszpanii mechanizm ten uwzględnia wysokie koszty wytwarzania energii elektrycznej i specyfikę NPT i ma na celu zapewnienie, aby odbiorcy i dostawcy na tych terytoriach nie byli narażeni na wyższe koszty produkcji energii elektrycznej na NPT w porównaniu z Hiszpanią kontynentalną, co opiera się na zasadach solidarności międzyregionalnej.
- (16) Hiszpania wyjaśnia ponadto, że wytwarzanie energii elektrycznej na NPT stanowi system wynagrodzenia regulowanego zamiast systemu wynagrodzenia rynkowego i jest stosowane w warunkach, w których rynek hurtowy nie mógłby funkcjonować, a koszty, ze względów geograficznych i terytorialnych, są wyższe niż koszty wytwarzania energii elektrycznej w Hiszpanii kontynentalnej.
- (17) Hiszpania zauważa, że mechanizm ten zapewnia, by system elektroenergetyczny i budżet publiczny pokrywały dodatkowe koszty wynikające z różnicy między wyższymi kosztami wytwarzania na NPT a ceną energii elektrycznej równoważną cenie energii elektrycznej w Hiszpanii kontynentalnej, tak aby wszyscy konsumenci płacili taką samą cenę za energię elektryczną, niezależnie od systemu, w którym ją zużywają.
- (18) Zdaniem Hiszpanii regulacja działalności w zakresie przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej na NPT jest podobna do regulacji w Hiszpanii kontynentalnej.
- (19) W odniesieniu do rynku detalicznego Hiszpania wyjaśnia, że odbiorcy końcowi na NPT mają prawo wyboru dostawcy na takich samych warunkach jak odbiorcy końcowi w Hiszpanii kontynentalnej. Podobnie pojęcie odbiorców wrażliwych jest zdefiniowane dla całej Hiszpanii i, ogólnie rzecz biorąc, dostawy są organizowane w sposób jednolity w całym kraju. W tym zakresie Hiszpania zauważa, że nie ma różnic między rynkiem detalicznym w Hiszpanii kontynentalnej a rynkiem detalicznym poza kontynentem.

⁽⁹⁾ Ramy te określono w dekreście królewskim nr 738/2015 z dnia 31 lipca 2015 r. (*Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares*) („dekret królewski nr 738/2015”).

Przegląd ram prawnych dotyczących NPT

- (20) Hiszpania wyjaśnia, że ustawa nr 24/2013 stanowi, iż dostawy energii elektrycznej na NPT podlegają szczególnym regulacjom. Określono w niej również, że działalność ta może wiązać się z dodatkowym wynagrodzeniem na pokrycie różnicy między kosztami wytwarzania energii elektrycznej na NPT a przychodami ze sprzedaży energii elektrycznej na tych terytoriach. Ustawa 24/2013 przewiduje warunki, które muszą być spełnione, aby systemy wydzielone nie były już uznawane za takie, a mianowicie, aby zdolność przyłączenia NPT do Hiszpanii kontynentalnej umożliwiała im wejście na rynek produkcji kontynentalnej oraz aby istniały mechanizmy rynkowe umożliwiające integrację ich energii elektrycznej.
- (21) Hiszpania zauważa, że w ustawie nr 17/2013 ustanowiono przepisy ogólne dotyczące gwarancji dostaw i zwiększenia konkurencji w systemach elektroenergetycznych na NPT ⁽¹⁰⁾.
- (22) Hiszpania wskazuje, że dekret królewski nr 738/2015 szczegółowo reguluje działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i procedurę dysponowania w systemach elektroenergetycznych na NPT, a także system wynagradzania za tę działalność. System wynagradzania opiera się na dwóch składnikach wynagrodzenia: jednym dotyczącym dokonanych inwestycji i innych kosztów stałych i drugim dotyczącym kosztów zmiennych poniesionych w trakcie eksploatacji. Celem tego wynagrodzenia jest pokrycie dodatkowych kosztów wytwarzania energii elektrycznej na NPT. W dekrete królewskim nr 738/2015 definiuje się dodatkowy koszt jako różnicę między wszystkimi kosztami wytwarzania a ceną zapłaconą za dysponowanie energią elektryczną przez operatora systemu.
- (23) Ponadto w dekrete królewskim nr 738/2015 wprowadzono konkurencyjną procedurę wyboru nowych zdolności i zdolności, które mają zostać zmodernizowane.
- (24) Komisja zauważa w tym zakresie, że decyzją SA.42270, *Produkcja energii elektrycznej w Hiszpanii na hiszpańskich terytoriach położonych poza półwyspem* ⁽¹¹⁾ zatwierdziła pomoc państwa dla mechanizmu wynagradzania określonego w dekrete królewskim nr 738/2015.

3. WNIOSKOWANE ODSTĘPSTWA DOTYCZĄCE BALEARÓW

- (25) Wniosek o odstępstwo złożony w odniesieniu do Balearów opiera się na zakwalifikowaniu ich jako małego systemu połączonego zgodnie z art. 2 pkt 43 dyrektywy (UE) 2019/944.

3.1. Odstępstwo na podstawie art. 66 dyrektywy (UE) 2019/944

- (26) Hiszpania zwraca się o odstępstwo od art. 40 ust. 4–7 dyrektywy (UE) 2019/944 w odniesieniu do udzielania zamówień na usługi pomocnicze operatora systemu przesyłowego („OSP”).

3.2. Odstępstwo na podstawie art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943

- (27) Hiszpania zwraca się o przyznanie Balearom odstępstwa od następujących przepisów rozporządzenia (UE) 2019/943:
- zasad rynkowych określonych w art. 3 akapit pierwszy lit. a), b), c), e), j), k), n), o) i p);
 - zasad obrotu energią elektryczną przewidzianych w art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4 oraz art. 9, 10, 11, 14, 15, 16 i 17;
 - zasad dotyczących dochodu z ograniczeń przesyłowych określonych w art. 19;
 - art. 14, 15, art. 16 ust. 3–13, art. 17, 19, art. 20 ust. 3–8, art. 21 ust. 7 i 8, art. 22 ust. 1 lit. f) i h), art. 22 ust. 2, 3 i 5 oraz art. 25 ust. 2–4 w odniesieniu do wszelkich nowych mechanizmów wsparcia zdolności wytwórczych, które mogą zostać ustanowione w przyszłości;
 - art. 14–17, 19–27, 35–47 w odniesieniu do istniejącego mechanizmu określonego w dekrete królewskim nr 738/2015.

⁽¹⁰⁾ Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

⁽¹¹⁾ Decyzja z dnia 28 maja 2020 r., SA.42270 (2016/NN) – *Produkcja energii elektrycznej Hiszpanii na hiszpańskich terytoriach położonych poza półwyspem* (SA.42270 (2016/NN) — *Spain Electricity production in Spanish non-peninsular territories*), C(2020) 3401.

3.3. Czas trwania odstępstw, których dotyczy wnioszek

- (28) Hiszpania uważa, że skuteczna integracja NPT z iberyjskim rynkiem energii elektrycznej zależy od istnienia połączenia międzysystemowego z Hiszpanią kontynentalną.
- (29) Jeżeli chodzi o Baleary, Hiszpania wyjaśnia, że odstępstwa powinny obowiązywać do czasu skutecznej integracji tego terytorium z rynkiem energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej. Zdaniem Hiszpanii skuteczna integracja oznacza nie tylko uruchomienie nowych połączeń wzajemnych, ale także czas testowania i niezbędne zmiany regulacyjne. Na tej podstawie Hiszpania zwraca się o odstępstwo, które obowiązywałoby co najmniej do 2030 r.

4. UWAGI OTRZYMANE W OKRESIE KONSULTACJI

- (30) Jak opisano w motywie 3, w marcu i kwietniu 2021 r. Komisja przeprowadziła konsultacje publiczne.
- (31) Wszystkie uwagi przedstawione w odpowiedzi na konsultacje publiczne dotyczyły odstępstwa od art. 54 dyrektywy (UE) 2019/944, o które wystąpiła Hiszpania, w odniesieniu do bycia właścicielami instalacji magazynowania, zarządzania nimi i ich obsługi przez OSP. Jak opisano w motywie 4, Hiszpania wycofała wniosek o odstępstwo od art. 54 dyrektywy w odniesieniu do Balearów.

5. OCENA WNIOSKU O ODSTĘPSTWO DOTYCZĄCEGO BALEARÓW

5.1. Małe systemy połączone

- (32) Zgodnie z art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 odstępstwo od odpowiednich przepisów art. 3 i 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4, art. 9–11, art. 14–17, art. 19–27, art. 35–47 i art. 51 tego rozporządzenia może zostać przyznane w dwóch przypadkach:
- a) w przypadku małych systemów wydzielonych i małych systemów połączonych, jeżeli państwo lub państwa członkowskie są w stanie wykazać, że doświadczają istotnych problemów w eksploatacji tych systemów. W takim przypadku odstępstwo musi podlegać warunkom mającym na celu zwiększenie konkurencji i integracji z rynkiem wewnętrznym energii elektrycznej;
 - b) w przypadku regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE, jeżeli nie mogą one być połączone z unijnym rynkiem energii z oczywistych względów fizycznych.
- (33) Zgodnie z art. 66 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy (UE) 2019/944 odstępstwo od odpowiednich przepisów art. 7 i 8 oraz rozdziałów IV, V i VI może zostać przyznane w przypadku małych systemów wydzielonych i małych systemów połączonych, jeżeli państwo lub państwa członkowskie są w stanie wykazać, że doświadczają istotnych problemów w eksploatacji tych systemów. Art. 66 ust. 2 akapit drugi dyrektywy (UE) 2019/944 stanowi, że w przypadku regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE, które nie mogą mieć połączeń wzajemnych z unijnymi rynkami energii elektrycznej, odstępstwo jest objęte warunkami mającymi zapewnić, aby odstępstwo nie utrudniało przechodzenia na energię odnawialną.
- (34) Zarówno na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/943, jak i dyrektywy (UE) 2019/944 w przypadku małych systemów połączonych odstępstwo ma być ograniczone w czasie i podlegać warunkom mającym na celu zwiększenie konkurencji i integracji z rynkiem wewnętrznym energii elektrycznej. Ponadto należy zapewnić, by odstępstwo nie utrudniało ani nie zakłócało przejścia na odnawialne źródła energii, większej elastyczności, magazynowania energii, elektromobilności i odpowiedzi odbioru.
- (35) W art. 2 pkt 43 dyrektywy (UE) 2019/944 zdefiniowano „mały system połączony” jako „system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 3 000 GWh i w którym więcej niż 5 % rocznego zużycia uzyskuje się przez wzajemne połączenie z innymi systemami”.
- (36) W swoich uwagach Hiszpania wyjaśnia, że Baleary (Majorka, Minorka, Ibiza i Formentera) odpowiadają jednemu, wzajemnie połączonemu systemowi, w którym w 1996 r. zużycie wyniosło poniżej 3 000 GWh (motyw 6). Około 25 % zapotrzebowania na energię elektryczną na Balearach pokrywane jest za pośrednictwem połączenia międzysystemowego z Hiszpanią kontynentalną.

- (37) Na podstawie informacji przedstawionych przez Hiszpanię i zgodnie z decyzją Komisji w sprawie SA.42270, *Produkcja energii elektrycznej w Hiszpanii na hiszpańskich terytoriach położonych poza półwyspem Baleary* kwalifikują się jako mały system połączony w rozumieniu definicji zawartej w art. 2 pkt 43 dyrektywy (UE) 2019/944.

5.2. Istotne problemy w eksploatacji systemu

5.2.1. Znaczenie terminu „istotne problemy w eksploatacji” systemu

- (38) Termin „istotne problemy”, o którym mowa w art. 64 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 66 ust. 1 dyrektywy (UE) 2019/944, nie został zdefiniowany przez prawodawcę. Otwarte sformułowanie pozwala Komisji na uwzględnienie wszystkich potencjalnych problemów związanych ze szczególną sytuacją małych systemów, pod warunkiem że problemy te są istotne, a nie jedynie marginalne. Problemy takie mogą się znacznie różnić w zależności od specyfiki geograficznej, produkcji i zużycia danego systemu, ale także od rozwoju technicznego (np. magazynowania energii elektrycznej i wytwarzania małych ilości).
- (39) W poprzednich decyzjach Komisji problemy, które należało rozwiązać, dotyczyły utrzymania spójności społecznej lub równych warunków konkurencji między Hiszpanią kontynentalną a wyspami, w sytuacji gdy bezpieczeństwo systemu na wyspie wymagało dodatkowych środków lub wiązało się ze znacznie wyższymi kosztami na wyspie w porównaniu z kontynentem. W związku z tym „eksploatacji” nie można rozumieć w sposób zawężający, np. jako wymogu, aby bez odstępstwa bezpieczna eksploatacja systemu nie była możliwa. Zawsze uważano natomiast, że „problemy” obejmują również problemy społeczno-gospodarcze dla użytkowników danego systemu ⁽¹²⁾.
- (40) Ponadto te istotne problemy muszą dotyczyć eksploatacji małych systemów wydzielonych lub małych systemów połączonych. Trudno jest zatem wyobrazić sobie uzasadnienie, które opierałoby się wyłącznie na skutkach występujących poza systemem, np. skutkach dla krajowych programów dotacji. Nie wyklucza to znaczenia skutków „pośrednich” dla bezpiecznej eksploatacji systemu.

5.2.2. Istotne problemy przedstawione przez Hiszpanię we wniosku

- (41) Hiszpania zwraca uwagę na szereg wyzwań i problemów związanych z funkcjonowaniem rynków i systemów energii elektrycznej na NPT, w tym na Balearach:
- niewielki rozmiar rynków NPT, który uniemożliwia im czerpanie korzyści z ekonomii skali występujących w systemie elektroenergetycznym Hiszpanii kontynentalnej;
 - wyższe koszty związane z miksem paliwowym, które skutkują wyższymi kosztami energii elektrycznej, ponieważ większość produkcji na NPT jest generowana z gazu, węgla lub oleju napędowego;
 - wysokie koszty inwestycji i eksploatacji związane z elektrowniami, spowodowane izolacją geograficzną wynikającą z niskiego stopnia połączenia z Hiszpanią kontynentalną i niewielkim rozmiarem systemów;
 - większe zapotrzebowanie na zainstalowaną rezerwę mocy z powodu izolacji geograficznej wynikającej z niskiego stopnia przyłączenia systemów. W szczególności Hiszpania wyjaśnia, że NPT potrzebują wyższego poziomu rezerwy ukrytej, aby spełniać standardy bezpieczeństwa dostaw. Taki standard w zakresie dostaw jest o 40–70 % wyższy niż moc zainstalowana w porównaniu z 10 % w przypadku Hiszpanii kontynentalnej. W konsekwencji elektrownie nie działają przez długi czas, co prowadzi do niskiego zainteresowania inwestowaniem w nowe zdolności wytwórcze;
 - ograniczenia środowiskowe dotyczące lokalizacji nowych zdolności wytwórczych w przypadku instalacji wytwórczych zarówno ze źródeł konwencjonalnych, jak i odnawialnych;

⁽¹²⁾ Zob. np. decyzja Komisji z dnia 14 sierpnia 2014 r. w sprawie przyznania Republice Greckiej odstępstwa od niektórych przepisów dyrektywy 2009/72/WE, w której odniesiono się do wyższych kosztów wytwarzania energii elektrycznej na wyspach, podczas gdy ceny są z mocy prawa równe cenom na głównej części terytorium.

- wysoka sezonowość popytu, która jest silnie powiązana z sektorem turystyki na Balearach;
 - powiązane koszty i inwestycje niezbędne do budowy nowych połączeń międzysystemowych z Hiszpanią kontynentalną ze względu na położenie geograficzne NPT.
- (42) Według Hiszpanii te wyzwania i problemy wynikają z dwóch głównych cech charakterystycznych NPT: wyższych kosztów energii elektrycznej i braku konkurencji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej.
- (43) Jeżeli chodzi o wysokie koszty produkcji energii elektrycznej na NPT, Hiszpania wyjaśnia, że ze względu na wyzwania i problemy wymienione powyżej koszty sterowalnych mocy wytwórczych często dwukrotnie przewyższają koszty takich mocy w Hiszpanii kontynentalnej. Hiszpania twierdzi, że NPT, w tym Baleary, należy wyłączyć z systemu rynku Hiszpanii kontynentalnej, aby konsumenci na NPT płacili ceny podobne do cen w Hiszpanii kontynentalnej. Hiszpania dodaje, że przed włączeniem NPT do rynku energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej konieczne byłoby przeprowadzenie oceny, aby wysokie koszty wytwarzania energii elektrycznej na tych terytoriach nie zakłócały krańcowych cen energii elektrycznej na rynku energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej.
- (44) Jeżeli chodzi o brak konkurencji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, Hiszpania wyjaśnia, że ze względu na historyczny rozwój NPT i fakt, że inwestycje w sektorze energetycznym w tych regionach nie były atrakcyjne, wszystkie funkcje w zakresie dostaw energii pełniła tradycyjnie jedna grupa przedsiębiorstw. W odniesieniu do Balearów Hiszpania zauważa, że przedsiębiorstwo Endesa S.A. nadal posiada prawie 100 % elektrowni wytwarzających energię z paliw kopalnych, które są głównym źródłem wytwarzania energii na Balearach. W związku z tym według Hiszpanii na Balearach nadal nie istnieje skuteczna konkurencja, jeżeli chodzi o wytwarzanie energii, pomimo wysiłków na rzecz promowania konkurencji, które doprowadziły do wejścia na to terytorium alternatywnych wytwórców energii ze źródeł odnawialnych.
- (45) Hiszpania podkreśla, że ze względu na wyższe koszty produkcji energii elektrycznej i brak skutecznej konkurencji integracja NPT, w tym Balearów, z rynkiem energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej (i z rynkiem europejskim), doprowadziłaby do zakłóceń na rynku, dopóki połączenia międzysystemowe z Hiszpanią kontynentalną nie wystarczą do pokrycia całego popytu lokalnego.
- (46) Ponadto Hiszpania zwraca uwagę na wyzwania związane z wprowadzaniem energii ze źródeł odnawialnych na NPT, w tym na Balearach. Hiszpania wyjaśnia, że większość elektrowni na jednej wyspie wytwarzających energię ze zmiennych odnawialnych źródeł energii działa w tych samych warunkach meteorologicznych, co jest zjawiskiem znanym jako „korelacja”. W rezultacie im większa jest produkcja energii ze źródeł odnawialnych w systemach wysp, tym trudniej jest przestrzegać standardów bezpieczeństwa dostaw. Według Hiszpanii sytuacja ta mogłaby ograniczyć ilość energii wytwarzanej na NPT ze zmiennych odnawialnych źródeł energii.

5.2.3. Ocena

- (47) Komisja przyjmuje do wiadomości argumenty Hiszpanii, że ze względu na wyzwania związane z eksploatacją małych systemów połączonych, bardzo niskimi poziomami konkurencji w segmencie wytwarzania energii elektrycznej na NPT oraz niskimi poziomami połączeń z rynkiem Hiszpanii kontynentalnej nie są jeszcze spełnione warunki umożliwiające wdrożenie w pełni zliberalizowanego hurtowego rynku energii elektrycznej na Balearach.
- (48) Prawdopodobne jest zatem założenie, że nie jest możliwe wdrożenie funkcjonującego rynku hurtowego na Balearach bez interwencji publicznej i że w związku z tym na Balearach nie można na razie wdrożyć szeregu przepisów dotyczących rynków terminowych, rynków dnia następnego, rynków dnia bieżącego i rynków bilansujących.
- (49) Komisja może stwierdzić, że pełne stosowanie rozporządzenia (UE) 2019/943 i dyrektywy (UE) 2019/944 w odniesieniu do terytoriów objętych niniejszym wnioskiem o odstępstwo spowodowałoby poważne problemy w funkcjonowaniu systemów elektroenergetycznych na Balearach.
- (50) Komisja zauważa jednak, że sytuacja Balearów ulegnie zmianie wraz z budową i uruchomieniem kolejnych połączeń międzysystemowych z Hiszpanią kontynentalną.

5.3. Zakres odstępstwa

5.3.1. Art. 40 ust. 4–7 dyrektywy (UE) 2019/944

- (51) Według Hiszpanii brak efektywnej konkurencji w segmencie wytwarzania uniemożliwia ustanowienie niezakłóconych rynków energii elektrycznej na NPT. W szczególności uniemożliwia on operatorowi systemu przesyłowego ustanowienie i obsługę rynku bilansującego na Balearach, w tym udzielanie zamówień na rynkowe usługi pomocnicze niezależne od częstotliwości.
- (52) Komisja uważa, że argumenty przedstawione w motywach 10–13 świadczą o tym, że obecnie na Balearach nie jest możliwe ustanowienie rynku bilansującego i rynkowe udzielanie zamówień na usługi pomocnicze niezależne od częstotliwości. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwa od obowiązków określonych w art. 40 ust. 4–7 dyrektywy (UE) 2019/944 zgodnie z art. 66 dyrektywy są uzasadnione.

5.3.2. Rozdział II rozporządzenia (UE) 2019/943: ogólne zasady rynku energii elektrycznej – art. 3 i 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4, art. 9, 10 i 11

5.3.2.1. Wniosek

- (53) Według Hiszpanii brak efektywnej konkurencji między wytwórcami uniemożliwia ustanowienie nieregulowanych rynków energii elektrycznej. Decyzje dotyczące dysponowania na NPT, w tym na Balearach, opierają się na kryteriach technicznych i ekonomicznych, w odniesieniu do których nie zawsze możliwe jest zastosowanie zasad rynkowych. Ponadto Hiszpania wyjaśnia, że kształtowanie się cen na NPT nie opiera się na ofercie i popycie na tych terytoriach, lecz na tym terytorium Hiszpanii kontynentalnej, aby zapobiec ponoszeniu przez konsumentów na NPT dodatkowych kosztów produkcji energii elektrycznej na tych terytoriach.
- (54) Hiszpania zwraca się zatem o odstępstwo od następujących przepisów art. 3 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) 2019/943:
- lit. a), b), o), p), ponieważ według Hiszpanii ceny na przedmiotowych rynkach nie mogą być swobodnie kształtowane w oparciu o ofertę i popyt i na terytoriach tych nie działają rynki terminowe. Hiszpania zauważa ponadto, że ograniczona przepustowość połączeń międzysystemowych między Balearami a Hiszpanią kontynentalną nie zmienia tej sytuacji;
 - lit. c), ponieważ Hiszpania uważa, że zasady rynkowe ułatwiające rozwój elastycznego wytwarzania i popytu mogą nie mieć zastosowania na tych terytoriach;
 - lit. e) i k), ponieważ według Hiszpanii wytwórcy nie są odpowiedzialni za sprzedaż produkowanej przez siebie energii elektrycznej (zamiast tego zadaniem operatora systemu jest podjęcie decyzji o tym, energia z których elektrowni powinna zostać rozdysponowana) i nie mogą składać zagregowanych ofert;
 - lit. j), ponieważ Hiszpania uważa, że strategia magazynowania na tych terytoriach może wymagać, aby instalacje magazynowania energii miały pierwszeństwo i nie było traktowane na równi z innymi instalacjami wytwórczymi;
 - lit. n), w odniesieniu do której Hiszpania zauważa, że zasadniczo wejście na rynek i opuszczenie rynku wytwarzania energii elektrycznej mogłoby się opierać na dokonanej przez przedsiębiorstwa ocenie ekonomicznej i finansowej opłacalności swojej działalności, ale w praktyce przedsiębiorstwa wytwarzające energię elektryczną nie mogą uczestniczyć w systemie bez przyznania im regulowanego systemu płatności, za pomocą którego można pokryć koszty wytwarzania.
- (55) Jeżeli chodzi o art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4, art. 9, 10 i 11, Hiszpania podkreśla, że chociaż system elektroenergetyczny na NPT jest regulowany przez system dysponowania, który działa w sposób podobny do unijnych rynków energii elektrycznej, na przykład z dysponowaniem dziennym i śróddziennym, stanowi on system regulowany. Cena zakupu opiera się na cenie w Hiszpanii kontynentalnej, a nie na uznanych kosztach poniesionych przez wytwórców w związku z prowadzeniem działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, w tym usług bilansujących. Na tej podstawie Hiszpania zwraca się o odstępstwo od art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4 oraz art. 9, 10 i 11 rozporządzenia (UE) 2019/943, ponieważ na NPT, w tym na Balearach, nie ma rynku bilansującego, a także nie ma możliwości integracji z unijnymi rynkami dnia następnego i dnia bieżącego ze względu na ich ograniczone połączenie z Hiszpanią kontynentalną.

- (56) W odniesieniu do art. 7 ust. 1 oraz art. 8 ust. 1 i 4 rozporządzenia (UE) 2019/943 Hiszpania zauważa, że ze względu na odizolowany charakter NPT dysponowanie odbywa się niezależnie od rynku Hiszpanii kontynentalnej i rynku unijnego – z wyjątkiem ceny referencyjnej zakupu energii opartej na cenie kontynentalnej – przy czym dysponowanie opiera się na harmonogramie godzinowym.
- (57) Podobnie, zgodnie z powyższym, integracja rynków terminowych, techniczne limity cenowe i wartości niedostarczonej energii, o których mowa w art. 9–11 rozporządzenia (UE) 2019/943, są uznawane przez Hiszpanię za niemające zastosowania do dysponowania na NPT.

5.3.2.2. Ocena

- (58) W odniesieniu do wniosku o odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) 2019/943 Komisja uważa, że:
- argumenty przedstawione w motywach 10–13 świadczą o tym, że obecnie ceny energii elektrycznej na Balearach nie są kształtowane zgodnie z podejściem rynkowym, lecz za pośrednictwem specjalnego mechanizmu regulowanego, w ramach którego operator systemu rozdysponowuje jednostki wytwarzania dla każdego z NPT, a zatem uzasadnione jest odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. a), b), e), k) rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - argumenty przedstawione w motywach 10–13 świadczą o tym, że na Balearach nie istnieje rynek terminowy, a dysponowanie przez operatora systemu obejmuje prognozowanie tygodniowe, dzienne i śróddzienne, a także odchylenia w czasie rzeczywistym, a zatem uzasadnione jest również odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. o) i p) rozporządzenia (UE) 2019/943.
 - chociaż uznaje się, że obecny system regulowany i szczególne cechy Balearów mogą utrudnić rozwój bardziej elastycznego wytwarzania, wytwarzania niskoemisyjnego i bardziej elastycznego popytu, nadal konieczne jest stosowanie zasad rynkowych, aby w jak największym stopniu zachęcać do ich rozwoju. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione;
 - art. 3 akapit pierwszy lit. j) rozporządzenia (UE) 2019/943 nie uniemożliwia priorytetowego traktowania projektów w zakresie magazynowania energii na Balearach, jeżeli na przykład projekty te zostaną uznane za najlepszy wariant umożliwiający zapewnienie bezpieczeństwa dostaw na Balearach. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. j) rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione;
 - w odniesieniu do art. 3 akapit pierwszy lit. n) rozporządzenia (UE) 2019/943 wejście przedsiębiorstwa na rynek wytwarzania energii elektrycznej lub opuszczenie tego rynku powinno zależeć od dokonanej przez to przedsiębiorstwo oceny ekonomicznej i finansowej opłacalności, z uwzględnieniem możliwości otrzymania regulowanego wynagrodzenia, o którym mowa w motywach 16 i 17. W związku z tym odstępstwo od art. 3 akapit pierwszy lit. n) rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione w przypadku Balearów.
- (59) W odniesieniu do będącego przedmiotem wniosku odstępstwa od art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4, art. 9, 10 i 11 rozporządzenia (UE) 2019/943 przepisy te odnoszą się do wymogów dotyczących rynków terminowych, rynków dnia następnego, rynków dnia bieżącego i rynków bilansujących. Z informacji przedstawionych przez Hiszpanię wynika, że wydaje się, iż rynki te nie mogą być skutecznie wdrożone na Balearach (motywy 10–13), biorąc pod uwagę specyfikę systemów elektroenergetycznych na tym terytorium. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwo od tych przepisów jest uzasadnione.

5.3.3. Rozdział III rozporządzenia (UE) 2019/943: dostęp do sieci i zarządzanie ograniczeniami przesyłowymi – art. 14–17 i 19

5.3.3.1. Wniosek

- (60) Hiszpania wyjaśnia, że wymogi określone w art. 14–16 i art. 19 nie mogą być stosowane na NPT, ponieważ OSP rozdysponowuje jednostki wytwarzania dla każdego z systemów elektroenergetycznych na tych terytoriach, przy czym systemy te nie stanowią odrębnych wzajemnie połączonych obszarów rynkowych. Rozdysponowywanie odbywa się z uwzględnieniem energii przekazywanej za pośrednictwem połączeń między Hiszpanią kontynentalną a Balearami. W przypadku ograniczeń przesyłowych w tych połączeniach OSP reorganizuje dysponowanie dostępnymi zdolnościami wytwórczymi, biorąc pod uwagę głównie kryteria techniczne, w celu zapewnienia dostaw. Hiszpania wyjaśnia również, że ponieważ NPT nie stanowią odrębnych obszarów rynkowych, nie istnieje powiązany rynek międzyobszarowych zdolności przesyłowych, w związku z czym nie jest generowany dochód z ograniczeń przesyłowych.

5.3.3.2. Ocena

- (61) Odstępstwa od art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/943 skutkują niewłączeniem systemów elektroenergetycznych na Balearach do zintegrowanych rynków dnia następnego i dnia bieżącego. W związku z tym niektóre przepisy dotyczące funkcjonowania tych rynków niekoniecznie będą miały zastosowanie do Balearów.
- (62) Art. 14–17 i art. 19 rozporządzenia (UE) 2019/943 odnoszą się do obszarów rynkowych oraz zarządzania zdolnością i ograniczeniami przesyłowymi między obszarami rynkowymi. W tym kontekście Komisja zauważa, że chociaż obecnie Baleary stanowią jeden obszar rynkowy wraz z Hiszpanią kontynentalną i innymi NPT, w przyszłości, dzięki zastosowaniu art. 14 i 15, sytuacja może ulec zmianie. Przepisy art. 16 ust. 3–13 oraz art. 17 i 19 nie mają natomiast *de facto* zastosowania do Balearów, dopóki terytorium to nie będzie stanowiło odrębnego obszaru rynkowego. Odstępstwo od wymogów określonych w art. 14 i 15, art. 16 ust. 3–13, art. 17 i 19 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest zatem uzasadnione.
- (63) Art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2019/943, który zawiera ogólne zasady dotyczące zarządzania ograniczeniami przesyłowymi, ma zastosowanie do Balearów, ponieważ zasady te zapewniają uczestnikom rynku gwarancje, że OSP ma rozwiązywać problemy związane z ograniczeniami przesyłowymi za pomocą niedyskryminacyjnych i opartych na zasadach rynkowych środków i stosować procedury ograniczania transakcji jedynie w sytuacjach awaryjnych. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwo od art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione.

5.3.4. Rozdział IV rozporządzenia (UE) 2019/943: wystarczalność zasobów – art. 20 ust. 3–8, art. 21 ust. 7 i 8, art. 22 ust. 1 lit. f) i h), art. 22 ust. 2, 3 i 5 oraz art. 25 ust. 2–4

5.3.4.1. Wniosek

- (64) Hiszpania wyjaśnia, że ze względu na izolację geograficzną NPT wynikającą z niskiego stopnia połączenia z Hiszpanią kontynentalną lub nawet braku takiego połączenia, oceny wystarczalności zasobów przeprowadzane przez operatora systemu w odniesieniu do każdego z NPT są niezależne i nie są włączone do oceny wystarczalności zasobów na poziomie europejskim ani do oceny wystarczalności zasobów dla Hiszpanii kontynentalnej. W związku z tym Hiszpania uważa, że niektóre przepisy rozdziału IV nie mają zastosowania do NPT. Hiszpania podkreśla jednak, że obecne przepisy krajowe mają na celu, w miarę możliwości, zapewnienie równego traktowania NPT i rynku Hiszpanii kontynentalnej, na przykład w odniesieniu do poziomów bezpieczeństwa dostaw lub metodyki przeprowadzania ocen wystarczalności zasobów.
- (65) Hiszpania twierdzi, że wystarczalność na NPT jest zapewniona za pomocą szczególnego mechanizmu alokacji nowych zdolności określonego w dekrete królewskim nr 738/2015, jak opisano w motywach 22–24. Hiszpania uważa, że mechanizm ten należy utrzymać ze względu na wyjątkowy charakter NPT, i związku z tym zwraca się o odstępstwo od art. 20 ust. 3–8, art. 21 ust. 7 i 8, art. 22 ust. 1 lit. f) i h), art. 22 ust. 2, 3 i 5 oraz art. 25 ust. 2–4.
- (66) Hiszpania twierdzi, że oceny wystarczalności zasobów na NPT są zgodne z zasadami zawartymi w art. 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2019/943. Hiszpania wyjaśnia ponadto, że w przypadku stwierdzenia problemów dotyczących wystarczalności rozwiązuje się je poprzez zaproszenie do składania ofert w przetargu konkurencyjnym (jak określono w dekrete królewskim nr 738/2015) w połączeniu z oceną aukcji zdolności pochodzących ze źródeł odnawialnych. Są to procedury, do których, według Hiszpanii, nie można stosować wymogów określonych w art. 20 ust. 3–8 rozporządzenia (UE) 2019/943.
- (67) Hiszpania wyjaśnia, że przepisy zawarte w art. 21 ust. 7 i 8 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie są zgodne z mechanizmem określonym w dekrete królewskim nr 738/2015. Stanowi on jednak, że w odniesieniu do wszelkich przyszłych nowych mechanizmów zdolności wytwórczych wymogi określone w art. 21 ust. 7 i 8 rozporządzenia będą miały zastosowanie.
- (68) Hiszpania zauważa, że mechanizm określony w dekrete królewskim nr 738/2015 jest również niezgodny z następującymi przepisami rozporządzenia (UE) 2019/943:
- art. 22 ust. 1 lit. f), który stanowi, że wynagrodzenie ustala się w drodze konkurencyjnego procesu, ponieważ według Hiszpanii wynagrodzenie w ramach istniejącego mechanizmu nie opiera się na procesie konkurencyjnym, lecz na instalacji stanowiącej wskaźnik referencyjny w celu zachęcenia do efektywności;

- art. 22 ust. 1 lit. h), który stanowi, że mechanizmy zdolności wytwórczych muszą być otwarte na udział wszystkich zasobów, które są w stanie spełnić wymagane parametry techniczne, ponieważ według Hiszpanii mechanizm ten ma zastosowanie wyłącznie do instalacji sterowalnych mocy wytwórczych;
- art. 22 ust. 2, który zawiera wykaz cech projektowych, z którymi muszą być zgodne rezerwy strategiczne, ponieważ według Hiszpanii odnosi się on do rynków bilansujących, które nie istnieją na NPT;
- art. 22 ust. 3, w którym ustanawia się dodatkowe wymogi dotyczące mechanizmów zdolności wytwórczych innych niż rezerwy strategiczne, ponieważ według Hiszpanii istniejący mechanizm nie spełnia tych wymogów: opłata nie zmierza zazwyczaj do zera, jeżeli poziom podaży zdolności wytwórczych jest odpowiedni, opłata nie jest powiązana wyłącznie ze zdolnościami wytwórczymi, a obowiązki w zakresie zdolności wytwórczych nie mogą być przekazywane;
- art. 22 ust. 4, który zawiera wymogi dotyczące limitów emisji CO₂ w odniesieniu do mechanizmów zdolności wytwórczych, ponieważ według Hiszpanii obecny mechanizm nie obejmuje żadnych wymogów tego rodzaju, ale pozwala na ustalenie ograniczeń technicznych;
- art. 22 ust. 5, w którym wymaga się dostosowania mechanizmów zdolności wytwórczych obowiązujących w dniu 4 lipca 2019 r.

(69) Hiszpania wyjaśnia, że normy niezawodności dla terytoriów położonych poza półwyspem nie są dostosowane do wymogów określonych w art. 25 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2019/943, ponieważ nie uwzględniają kosztu kapitałowego nowej jednostki. Hiszpania dodaje, że nawet gdyby normy były takie same, mogłyby ewoluować do bardziej rygorystycznych wartości w różnym tempie, na podstawie czego wnosi o odstąpienie od art. 25 ust. 2–4 rozporządzenia (UE) 2019/943.

5.3.4.2. Ocena

(70) Art. 20 rozporządzenia (UE) 2019/943 dotyczy wystarczalności zasobów na rynku wewnętrznym energii elektrycznej i określa obowiązki państw członkowskich w zakresie sposobu monitorowania wystarczalności zasobów oraz sposobu działania w przypadku stwierdzenia problemów z wystarczalnością zasobów, w szczególności poprzez opracowanie planu wdrażania w celu wyeliminowania zakłóceń regulacyjnych, zapewnienie opartego na zasadach rynkowych zakupu mocy bilansującej lub zniesienie cen regulowanych. Komisja zauważa, że w ramach procesu pomocy państwa Hiszpania opracowała już i przedłożyła Komisji plan wdrażania zgodnie z art. 20 ust. 3 i 4 rozporządzenia (UE) 2019/943. Zgodnie z art. 20 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943 w dniu 13 marca 2024 r. Komisja wydała opinię na temat hiszpańskiego planu wdrażania. W związku z tym Komisja uważa, że odstąpienie od art. 20 ust. 3–8 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione.

(71) Art. 21 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2019/943 został uchylony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1747⁽¹³⁾. W związku z tym nie ma on już zastosowania do NPT. W odniesieniu do wniosku o odstąpienie od art. 21 ust. 8⁽¹⁴⁾ rozporządzenia (UE) 2019/943 Komisja zauważa, że chociaż przepis ten nie stanowi już, że mechanizmy zdolności wytwórczych mają charakter tymczasowy, stanowi on, że mechanizmy zdolności wytwórczych mają być zatwierdzane przez Komisję na okres nie dłuższy niż 10 lat. Ponadto nie można przewidzieć, jak w przyszłości rozwinie się system elektroenergetyczny na Balearach. W związku z tym okres obowiązywania regulowanego mechanizmu wynagradzania określonego w dekrete królewskim nr 738/2015 powinien zostać ograniczony do dnia 31 grudnia 2025 r. zgodnie z decyzją dotyczącą pomocy państwa dla Balearów w sprawie SA.42270.

(72) W art. 22 rozporządzenia (UE) 2019/943 określono zasady projektowania mające zastosowanie do mechanizmów zdolności wytwórczych. Komisja uważa, że odstąpienie od art. 22 ust. 1 lit. f) i h) rozporządzenia (UE) 2019/943 mające zastosowanie po dacie wygaśnięcia regulowanego mechanizmu wynagradzania określonego w decyzji dotyczącej pomocy państwa w sprawie SA.42270 utrudniłoby przejście na odnawialne źródła energii, większą elastyczność, magazynowanie energii, elektromobilność i odpowiedź odbioru, ponieważ przepisy te mają na celu umożliwienie udziału wszystkich technologii na konkurencyjnych zasadach. W związku z tym Komisja uważa, że odstąpienie od art. 22 ust. 1 lit. f) i h) nie jest uzasadnione. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań i umów zawartych w odniesieniu do Balearów w ramach mechanizmu wynagradzania określonego w dekrete królewskim nr 738/2015, zatwierdzonego decyzją dotyczącą pomocy państwa w sprawie SA.42270.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1747 z dnia 13 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenia (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 w odniesieniu do poprawy struktury unijnego rynku energii elektrycznej (Dz.U. L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>).

⁽¹⁴⁾ Zmienionego rozporządzeniem (UE) 2024/1747.

- (73) Na podstawie informacji przedstawionych przez Hiszpanię (motyw 68) Komisja uważa, że odstępstwo od wymogów określonych w art. 22 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943 jest uzasadnione, ponieważ konkretne wymogi dotyczące projektowania rezerw strategicznych są nierozdzielnie związane z ustanowieniem dobrze funkcjonującego rynku bilansującego. Odstępstwo od art. 22 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest natomiast uzasadnione, ponieważ konkretne wymogi dotyczące projektowania mechanizmów zdolności wytwórczych mają być stosowane niezależnie od wystarczająco rozwiniętego rynku bilansującego.
- (74) W odniesieniu do wniosku o odstępstwo od art. 22 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943 Komisja uważa, że odstępstwo nie jest uzasadnione, ponieważ art. 22 ust. 5 tego rozporządzenia nie ma zastosowania do mechanizmów zdolności wytwórczych zatwierdzonych po dniu 4 lipca 2019 r.
- (75) Jeżeli chodzi o art. 22 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943, w którym określono wymogi dotyczące limitów emisji CO₂ w odniesieniu do mechanizmów zdolności wytwórczych, Komisja uważa, że wymogi dotyczące limitów emisji CO₂ nie mają zastosowania do obecnego regulowanego mechanizmu wynagradzania zatwierdzonego decyzją dotyczącą pomocy państwa w sprawie SA.42270 w świetle małego rozmiaru systemu elektroenergetycznego Balearów, ograniczeń związanych z koniecznością uzyskania niezbędnych pozwoleń środowiskowych dla nowych zdolności wytwórczych oraz większego zapotrzebowania na sterowalne moce wytwórcze w celu zapewnienia włączenia odnawialnych źródeł energii do systemu elektroenergetycznego Balearów i zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw. Komisja uważa, że odstępstwo od art. 22 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943 mające zastosowanie po dacie wygaśnięcia regulowanego mechanizmu wynagradzania określonego w decyzji dotyczącej pomocy państwa w sprawie SA.42270 utrudniłoby przejście na odnawialne źródła energii, większą elastyczność, magazynowanie energii, elektromobilność i odpowiedź odbioru, ponieważ przepisy te mają na celu umożliwienie udziału wszystkich technologii na konkurencyjnych zasadach. W związku z tym Komisja uważa, że odstępstwo od art. 22 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie jest uzasadnione. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań i umów zawartych w odniesieniu do Balearów w ramach mechanizmu wynagradzania określonego w dekreście królewskim nr 738/2015, zatwierdzonego decyzją dotyczącą pomocy państwa w sprawie SA.42270.
- (76) Komisja uważa, że na podstawie wyjaśnień przedstawionych przez Hiszpanię (zob. motyw 69) odstępstwo od art. 25 ust. 2–4 rozporządzenia (UE) 2019/943 w odniesieniu do eksploatacji systemów elektroenergetycznych na Balearach nie jest uzasadnione. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań i umów zawartych w odniesieniu do Balearów w ramach mechanizmu wynagradzania określonego w dekreście królewskim nr 738/2015, zatwierdzonego decyzją dotyczącą pomocy państwa w sprawie SA.42270.

5.3.5. *Odstępstwo od art. 14–17, 19–27 i 35–47 rozporządzenia (UE) 2019/943 w odniesieniu do mechanizmu przewidzianego w dekreście królewskim nr 738/2015*

- (77) W swoim wniosku, zmienionym drugim zestawem wyjaśnień przesłanych przez Hiszpanię w dniu 17 stycznia 2022 r., Hiszpania stwierdziła, że w odniesieniu do istniejącego mechanizmu przewidzianego w dekreście królewskim nr 738/2015 konieczne jest odstępstwo od art. 14–17, 19–27, 35–47 rozporządzenia (UE) 2019/943. Komisja uważa, że tak szerokie odstępstwo nie jest konieczne do zapewnienia jego stosowania. Zdaniem Komisji uzasadnione są jedynie odstępstwa wymienione w powyższych sekcjach.

5.4. **Brak przeszkód w przejściu na odnawialne źródła energii, większej elastyczności, magazynowaniu energii, elektromobilności i odpowiedzi odbioru**

- (78) Zgodnie z art. 64 ust. 1 akapit piąty rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 66 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/944 decyzja o przyznaniu odstępstwa ma na celu zapewnienie, aby nie utrudniało ono przejścia na odnawialne źródła energii, większej elastyczności, magazynowania energii, elektromobilności i odpowiedzi odbioru.
- (79) Jeżeli chodzi o przejście na odnawialne źródła energii oraz większą elastyczność (w tym odpowiedź odbioru) i magazynowanie energii, należy zauważyć, że dobrze funkcjonujące rynki terminowe, rynki dnia następnego, rynki dnia bieżącego i rynki bilansujące, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2019/943 i dyrektywie (UE) 2019/944, powinny zapewnić niezbędne sygnały w zakresie dysponowania i inwestycji, aby zmaksymalizować potencjalny rozwój tych technologii. Na przykład rozwój odpowiedzi odbioru, która może być uruchamiana w okresach, w których system elektroenergetyczny Balearów znajduje się pod presją, byłby zasadniczo łatwiejszy do osiągnięcia w systemie, w którym ceny popytu odzwierciedlają godzinową sytuację w zakresie wytwarzania energii na Balearach, a nie w Hiszpanii kontynentalnej. Nie uniemożliwia to automatycznie rozwoju odpowiedzi odbioru lub innych form elastyczności w obecnym otoczeniu regulacyjnym. Nie można jednak wykluczyć, że decyzja o przyznaniu odstępstwa może mieć negatywny wpływ na taki potencjalny rozwój.

- (80) Z drugiej strony w art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 nie wymaga się, aby decyzje o przyznaniu odstępstwa służyły maksymalizacji potencjału w zakresie elastyczności lub magazynowania energii. Odstępstwo przewidziane w art. 64 tego rozporządzenia ma na celu wyłącznie zapewnienie, aby „nie utrudniało” ono takiego przejścia. Innymi słowy, odstępstwo nie może zapobiegać rozwojowi sytuacji, który nastąpiłby w sposób naturalny, gdyby odstępstwo nie zostało przyznane. Jest mało prawdopodobne, aby w przypadku braku odstępstwa dobrze funkcjonujące rynki terminowe, rynki dnia następnego, rynki dnia bieżącego i rynki bilansujące rozwinęły się w każdym z systemów elektroenergetycznych na Balearach. Wynika to z wyzwań związanych z funkcjonowaniem NPT, bardzo niskim poziomem konkurencji w segmencie wytwarzania energii oraz niskim stopniem połączenia z rynkiem Hiszpanii kontynentalnej opisanym w sekcji 2. Konieczne jest jednak zapewnienie, aby odstępstwa były stopniowo wycofywane po zaistnieniu warunków umożliwiających rozwój funkcjonujących rynków hurtowych. Dlatego też Komisja określa w niniejszej decyzji ograniczony okres odstępstwa i rygorystyczne warunki przedłużenia odstępstwa, jak określono w sekcji 5.5 poniżej.
- (81) Odstępstwo nie wydaje się mieć zauważalnego wpływu na elektromobilność.

5.5. Okres obowiązywania odstępstwa i warunki mające na celu zwiększenie konkurencji i integracji z rynkiem wewnętrznym energii elektrycznej

- (82) W art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 66 dyrektywy (UE) 2019/944 wyraźnie określono, że w przypadku małych systemów połączonych odstępstwo ma być ograniczone w czasie i podlegać warunkom mającym na celu zwiększenie konkurencji i integracji z rynkiem wewnętrznym energii elektrycznej.
- (83) Rozporządzenie (UE) 2019/943 i dyrektywa (UE) 2019/944 przewidują obowiązkowe ograniczenie do kilku celów. Przede wszystkim założono w nich, że ogólne ramy regulacyjne można stosować do wszystkich sytuacji na rynku wewnętrznym i że takie ogólne zastosowanie jest korzystne dla społeczeństwa. Chociaż w art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 uznano, że o odstępstwa można wystąpić w szczególnych sytuacjach, odstępstwa te mogą zwiększyć złożoność całego systemu i mogą stanowić bariery dla integracji rynku również na obszarach sąsiadujących. Ponadto uzasadnienie odstępstwa jest zasadniczo oparte na ramach technicznych i regulacyjnych w danym czasie oraz na topologii danej sieci. Wszystkie te sytuacje z pewnością ulegną zmianie. Co więcej, ważne jest, aby uczestnicy rynku byli w stanie przewidzieć zmiany regulacyjne z odpowiednim wyprzedzeniem. Dlatego też wszystkie odstępstwa muszą być ograniczone czasowo.
- (84) Oczekuje się, że nowe kable zwiększające połączenie między Balearami a Hiszpanią kontynentalną zaczną być operacyjne do końca 2030 r. Od rozpoczęcia eksploatacji tych kabli ramy regulacyjne mające zastosowanie do tego terytorium powinny zostać zmienione, terytorium to powinno zostać włączone do rynku energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej, a odstępstwa, których dotyczy wniosek, powinny być stopniowo wycofywane. Hiszpania twierdzi, że po oddaniu do użytku kabli potrzebny będzie dodatkowy czas na objęcie tych terytoriów przepisami dotyczącymi rynku Hiszpanii kontynentalnej oraz na wprowadzenie niezbędnych zmian regulacyjnych i testów. W związku z tym Hiszpania zwraca się o przyznanie Balearom odstępstw, które obowiązywałyby co najmniej do 2030 r.
- (85) W świetle argumentów przedstawionych przez Hiszpanię Komisja uznaje za proporcjonalne przyznanie odstępstw dla Balearów na okres 12 miesięcy po dniu uruchomienia połączenia nowym kablem.
- (86) Aby zapewnić terminowe wycofanie odstępstw, których dotyczy wnioski, w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym zostaną oddane do użytku nowe kable między Balearami a Hiszpanią kontynentalną, Hiszpania ma przedstawić Komisji jasny plan wyszczególniający wszystkie zmiany regulacyjne i systemowe niezbędne do włączenia Balearów do rynku energii elektrycznej Hiszpanii kontynentalnej. Plan ten ma na celu jasne określenie poszczególnych wymaganych działań i określenie harmonogramu określającego najbardziej znaczące cele pośrednie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Królestwu Hiszpanii przyznaje się w odniesieniu do Balearów odstępstwo od przepisów art. 3 akapit pierwszy lit. a), b), e), k), o) i p), art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 4, art. 9, 10, 11 i art. 22 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943, a także od przepisów art. 40 ust. 4–7 dyrektywy (UE) 2019/944.

Artykuł 2

Odstępstwo przyznane na mocy art. 1 stosuje się przez dwanaście miesięcy od dnia, w którym nowy kabel elektroenergetyczny łączący Baleary z Hiszpanią kontynentalną zacznie być operacyjny.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Hiszpanii.

Sporządzono w Brukseli dnia 16 maja 2025 r.

W imieniu Komisji
Dan JØRGENSEN
Członek Komisji
